

KIRKLARELİ YÖRESİNDE KULLANILAN KAPI TOKMAKLARI

DOOR KNOBS USED IN KIRKLARELI REGION

*Aynur SARICA**

Özet

Kırklareli, Türkiye'nin Trakya Bölgesi'nde yer alan beş ilden birisidir. Kuzeyinde Bulgaristan, batısında Edirne, doğusunda Karadeniz-İstanbul, güneyinde Tekirdağ ile komşu bir şehirdir. Sultan I. Murat Hüdavendigâr 1362 yılında Bizanslılardan alarak Osmanlılara katmıştır.

Kırklareli geleneksel evleri ile önemli bir şehirdir. Geleneksel tarihi evlerde kullanılan kapı tokmakların tespiti için tek tek gezilmiş, konu ile ilgili literatür taranmıştır. Ayrıca Edirne Arkeoloji ve Etnografya Müzesi ve Kırklareli Müzesinde yer alan tokmaklar da incelenmiştir. Bu çalışmada, Kırklareli kapı tokmaklarının tespit, belgelenmesi ve bilim dünyasına tanıtılması amaçlanmıştır.

Kapı tokmakları, bugünkü kapı zillerin görevini görmekte insanların evlere girişlerini haber vermek için kullandıkları bir araçtır.

Bu çalışmada, günümüze kadar gelmiş Kırklareli'nde bulunan geleneksel evlerin kapılarında 9 adet, Edirne Arkeoloji ve Etnografya Müzesinde ise 6 adet, Kırklareli Müzesinde 1 adet kapı tokmağı olmak üzere toplam 16 adet kapı tokmağı belirlenmiştir. Bunlar yapım teknikleri, kullanılan malzeme, süsleme özelliklerine göre incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kırklareli, kapı tokmağı, geleneksel evler.

Abstract

Kırklareli is one of the five cities located on the European side of Turkey. It borders Bulgaria in the North, Edirne in the West, Blacksea-Istanbul in the east and Tekirdağ in the South. Sultan Murat Hüdavendigâr I conquered the city from Byzantines in 1362 to add within Ottoman borders.

Kırklareli is important for its traditional houses. Doorknobs used in these traditional houses have been detected during our visit, and a literature review has been conducted. The door knobs at Edirne Ethnography and Archeology Museum have also been examined. In this report, we aim to evaluate, document and introduce Kırklareli doorknobs to the world of science.

Door knobs were used for the same purpose as today's doorbells to inform the incoming people.

In this study, there are 9 traditional door knobs in Kırklareli that survived through today, 6 doorknobs in Edirne Archeology and Ethnography Museum, 1

* Öğ. Gör., Trakya Üniversitesi Şehit Ressam Hasan Rıza Güzel Sanatlar MYO, El Sanatları Bölümü - Edirne /TÜRKİYE aynursarica@trakya.edu.tr

doorknob in Kırklareli Museum. Finally, we have detected 16 doorknobs in total. They are analyzed based on production technique, used materials and decorative features.

Keywords: Kırklareli, doorknob, traditional houses

GİRİŞ

Kırklareli, Türkiye'nin Trakya Bölgesi'nde yer alan beş ilden biridir. Kuzeyinde Bulgaristan, batısında Edirne, doğusunda Karadeniz-İstanbul, güneyinde Tekirdağ ile komşu bir şehirdir. Sultan I. Murat Hüdavendigâr döneminde Demirtaş Paşa tarafından; 1362 yılında Bizanslılardan alınarak Osmanlı topraklarına katılmıştır. (<https://kirklereli.ktb.gov.tr/TR-64282/tarihce.html> 08.08.2019)

Kırklareli, geleneksel evlerin yoğun olarak bulunduğu şehirler arasında yer alır. Mimari yapılar, sadece üstü örtülü duvarlardan ibaret değildir. Birtakım kültürel ve sanatsal değerler katılarak daha estetik, zengin ve hareketli, yapılara dönüştürülebilir. Bu kültürel ve sanatsal değerlerden biride kapı tokmaklarıdır. Kapı tokmakları; ziyaretine gidilen ev sahibine kapısına varıldığını, kapıya tokmakla vurarak haber vermek ve kapıyı tutup çekerek kapatmak için kullanılmaktadır. Bu tokmaklar bir devrin sanat görüşünü ortaya koyan estetik parçalarıdır. Fakat zamanla kullanım özellikleri kalmayınca kaybolmaya başlamışlardır. Köşk, konak gibi mimari yapılardan apartman tipi yapılara geçilmesi ve elektriğin yaygın olarak kullanılması kapı tokmaklarının hızlı bir şekilde yok olmasına yol açmıştır. (Pertev, 1979, s. 8) Günümüzde kapı tokmakları yerini; kapı zillerine ve elektronik kartlara bırakmıştır. Kapı tokmaklarının taşıdığı anlamlar ve incelikler; bugünün kuş sesi vb. gibi değişik melodilere sahip olan kapı zillerinde yoktur. (Yalçın, ?, s. 99)

Kapı tokmakları, çok farklı şekillerde yapılmıştır. Bazen el, bazen figür vs. şeklinde olup; porselen, pirinç ve diğer madenlerden yapılmışlardır. (Akkurt, 1999, s. 11) Kapı tokmakları bulunduğu evin sosyal, kültürel ve ekonomik durumunu da anlatan araçlardır. Zengin kişilerin evlerinin tokmağı ağır süslü, kalın ve genellikle pirinçtendir. Fakir kişilerin evlerinin ise; ince ve basit demirden yapılmış olup, halka şeklindedir. (Birdevim, 2008, s. 80) Bazı kapılar üzerinde üç tokmak yer alır. Kadınlar, erkekler ve en aşağıda monte edilen ise çocuklar içindir. Her birinin çıkardığı ses farklı olup ev sahibi tokmağın çıkardığı sese göre kapıda erkek, kadın ya da çocuk olduğunu kolayca anlayabilir. Kapının sağ tarafında bulunan genellikle büyük olan tokmak erkek içindir. Bu tokmak kapıya vurulduğu zaman sesi kalın ve gür çıkar. Bu sesi duyan ev sahibi gelen kişinin erkek olduğunu anlar. Kadın için olan ikinci tokmak naif görünümündedir ve vurulduğu zaman tiz ses çıkarır.

Bundan da gelen kişinin kadın olduğu anlaşılır. Diğer üçüncü küçük tokmak, öbür tokmakların aşağısına çocukların ortalama boylarına uygun monte edilmiş, “el ulağı” denilen evden eve haber götürüp getiren çocuklar için yapılmıştır. Vurulduğu zaman çok ince bir ses çıkarır. Bu tokmakları önemli kılan nokta çıkardıkları sestir. Farklı ses çıkaracak şekilde imal edilen tokmaklar, şekil olarak aynı olsa bile çıkardıkları ses ve tınısı farklıdır. (Özgen, 2018, s.96)

İlk bakıldığında sadece dekoratif, süslü kullanım aracı olarak görülen kapı tokmaklarının; aynı zamanda haber ve mesaj taşıma özellikleri de bulunmaktadır. Mesela tokmalara bağlanmış ip ve bezler bağlanma şekillerine göre anlam taşımaktaydılar. Eğer bir tokmaktan diğerine bağlanan ip aşağı doğru sarkıyorsa o evde yaşayan kimsenin evde olduğunu, iki kapı kanadında halka ya da tokmaklar bir kurdele ile birbirine bağlanmışsa o evde kimsenin olmadığı anlamına gelirdi. Bu da bize o zamanlarda hırsızlık olaylarının olmadığını, insanlar arasında iyi niyetin ve güvenin ne kadar fazla olduğunu göstermektedir. (Çakıl, 2005, s.270)

Anadolu’da en eski kapı tokmağının; 13. yüzyılda başlarında yapıldığı düşünülen, Cizre Ulu Caminin ejderli kapı tokmağı olduğu kabul edilmektedir. (Çal, ve Çal, 2008, s.8) Fizikçi ve makine mucidi olan Ebul-iz İsmail Bin Rezzez El Cezeri tarafından yapılan bu tokmak gövdesi yılan derisi gibi, badem gözlü, sivri kulaklı, kanatlı ve kanatlarını ısırır şekilde yapılmıştır. (<http://yitikmiras.com/ejderha-figurlu-kapi-tokmaği/> 05.02.2019) Birbirine dolanan kuyruklarının uçları kartal başları ile sonlandırılmıştır. Ebat olarak ise boyu 28, eni 24 cm’dir. (Birdevim, 2008, s.80) Ejderli kapı tokmakları Cizre Ulu Cami kapısında sağlı sollu olmak üzere iki adet iken, bir adeti 1969 yılında Danimarka’ya kaçırılmıştır. Diğerisi ise bugün Türk İslam Eserleri müzesinde bulunmaktadır. (<http://yitikmiras.com/ejderha-figurlu-kapi-tokmaği/> 05.02.2019) Bu ejderli kapı tokmağının yapılan araştırmalar sonucu Orta Asya kökenli kabul edilmiştir. (Karahana ve Dökmeçi, 2010, s.22)

Kapı Tokmaklarını Oluşturan Parçalar

Kapı tokmağı dört ana parçadan meydana gelmektedir.

Gövde: Kapı tokmağının ana parçasıdır. Çok değişik şekillerde yapılabilir.

Üst Parça: Geleneksel olan kapı tokmakları, dövme demirden yapılmıştır. Maşa şeklindedir. Gövdenin üst ucunda bulunan delikten kapı çivisinin bir kolu geçirildikten sonra kapıya çakılmaktadır. Kapının dışında kalan başı halka biçimindedir. Avrupa’dan getirilen kapı tokmaklarının bu parçası döküm tekniğinde yapılmıştır. Kapı delinmek suretiyle vidalı kısmı kapının arkasından somunla sıkıştırılmıştır.

Ayna (Göbek): Geleneksel Türk kapı tokmaklarında sadece süslemek için yapılmıştır. Çok değişik şekilde olanları vardır. Kapı çivisi ortasında bulunan delikten geçirilmek suretiyle kapıya çakılır. Avrupa'da yapılan tokmalarda kapı çivisi ve ayna tek parça halinde gelmiştir.

Alt Parça-Kabara: Tokmak vurulduğu zaman ses çıkarması amacıyla yapılan, tokmağın alt ucu hizasında kapıya çakılan, iri başlı kabara gibi bir metal parçadır. Basit olanından süslü olanlara kadar değişik şekillerde olanları vardır. Bazen de kabaranın küçük bir aynası olabilmektedir. (Çal, 1999, s.276)

Malzeme Ve Teknik

Kapı tokmaklarında ağırlıklı olarak iki malzeme ve teknik görülmektedir. Birincisi dövme tekniği olup malzeme olarak demir kullanılmıştır. Dövme tekniği, ateşte kızdırılmış olan madenin örste dövülerek istenilen şekle getirilmesidir. Bu yöntemde usta el işçiliği ile çalışıldığından uzun zaman alır. İkincisi ise döküm tekniği olup malzeme olarak da genellikle tunç ve pirinç kullanılmıştır. Fakat bazen demir kullanıldığı da görülmektedir. Döküm tekniği ile eritilmiş olan maden istenilen kalıplara dökülerek doldurulur. Bu teknikte çok sayıda tokmak kısa sürede yapılabilir. Tunç ve pirinç dökümünden olan kapı tokmakları zengin ve gösterişlidirler. (<http://ismek.ist/blog/icerik.aspx?p=78919.12.2018>) Ülke dışından getirilen tokmaklar bu teknikle yapılmıştır. Bunların bir kısmı Türkiye'de kalıbı alınmak suretiyle çoğaltılmışlardır. Kapı tokmağı aynalıklarında ise delme tekniği yaygın olarak kullanılmıştır. (Çal, 1999, s.276) Bu tokmakların üzerinde yer alan süslemelerde kazıma, kabartma, telkâri, delik işi, kakma ve yaldız gibi teknikler kullanılmıştır. (<http://ismek.ist/blog/icerik.aspx?p=78919.12.2018>)

Kırklareli Yöresi Kapı Tokmaklarının Şekil Bakımından İncelenmesi

Kapı tokmakları çok çeşitli şekillerde yapılmışlardır.

Tokmalarda kartal, kuş, yılan, aslan gibi hayvan motifleri, ejderha, insan ve medusa figürleri ile karma karakterli, stilize edilmiş bitki motifleri ve geometrik motifler kullanılmıştır. (Birdevim, 2008, s.76)

Tokmakların gruplandırılması oldukça güç olmuştur. Çünkü evinin kapısında tokmak bulunan ev sahipleri nasıl isimlendirildiğini bilmemektedirler. Bu konuda yapılmış araştırmalarda bir bütünlük olmadığı ve araştırmacıların kendilerine göre bir gruplandırma yaptığı görülmüştür. Yapılan saha, müze ve literatür araştırmaları sonucu Kırklareli yöresinde kullanılan kapı tokmakları;

- a. El şeklinde tokmak,
- b. İnsan figürü şeklinde tokmak,
- c. Düşey bir çubuk şeklinde olan düz tokmak,

- d. Bitki şeklinde olan tokmak,
- e. Düşey bir çubuk şeklinde olup, orta kısmında dışa doğru bir kıvrım yapan tokmak,
- f. Oval şeklinde tokmak,
- g. Düşey bir çubuk şeklinde olup, orta kısmında dışa doğru iki kıvrım yapan tokmalardan olmak üzere toplam yedi grupta toplanmıştır.

a- El Şeklinde Kapı Tokmakları: Ülkemizde yoğun olarak kullanılmıştır. Hepsi döküm tekniği kullanılarak yapılmıştır. Malzeme olarak genellikle tunç, az kısmında ise demir kullanılmıştır. Bilek kısmından itibaren kalıbı alınıp dökülmüştür. Dalgalı bir kumaş bilek kısmını örter şekildedir. Üzerinde ise genellikle bir takı vardır. Bu takılar; bazılarında bilezik bazılarında saate benzer. (Çal, 1999, s.278) Orta parmak ya da küçük parmağın yanındaki parmakta bir yüzük bulunur. El şeklindeki bu tokmaklar ev sahibinin medeni durumu hakkında bilgi vermektedir. Yüzük parmağındaki bulunan alyans evde yaşayan kişinin evli, nişanlı ya da sözlü olduğunu ifade eder. (Çakıl, 2005, s.271) Bu tokmaklar bir rivayete göre ev sahibinin elinin kalıbı çıkartılarak yapılmıştır. El, avucunda bir top tutar şekildedir. El şeklindeki tokmaklar sağ ya da sol el şeklinde olabilirler. Değişik ölçülerde yapılmışlardır. Ebatları 15-20 cm uzunluğunda olanlarla birlikte 5-6 cm uzunluğunda olan örneklerle de rastlanır. 40'dan fazla çeşidi olduğu söylenmektedir. Bu çeşit tokmaklar kapıya vida ve bu vidaya kapı arkasından takılan somun yardımıyla tutturulmuştur. Tokmak bu parçadaki yuvaya takılır. (Çal, 1999, s.278)

El şeklindeki tokmaklar Avrupa'dan getirilmiş olup, Türkiye'de hangi tarihten beri kullanıldığı bilinmemektedir. Fakat Tarsus'ta tarih yazılı el şeklinde bir tokmağa göre 1813 yılından beri Türkiye'de çok sevilerek kullanıldığı görülmektedir. Örneklerin kalıbı çıkarılarak döküm tekniğinde çoğaltılmıştır. (Sarıca, 2019, s.1046)

4 adet tokmak Edirne Etnografya ve Arkeoloji Müzesinde, 1 adet tokmak Kırklareli Müzesinde, 1 adet de geleneksel evlerin kapısında olmak üzere, Kırklareli yöresinde kullanılan toplam 6 adet el şeklinde tokmak günümüze kadar gelmiştir. Bu el şeklindeki tokmalardan 5 adedinin malzemesi demir, Kırklareli müzesinde bulunan 1 adet tokmağın ise bakır olup, döküm tekniğinde yapılmıştır. Bilek kısımları dalgalı kumaş şeklidir. Bu kumaş üzerinde saate benzeyen takılar vardır. 3 adet tokmağın orta parmaklarında, küçük el şeklindeki tokmalardan bir adedinin küçük parmağının yanındaki parmağında yüzük vardır.

Aynur Sarıca
Kırklareli Yöresinde Kullanılan Kapı Tokmakları

Fotoğraf 1: El şeklinde tokmak, Edirne Arkeoloji ve Etnografya Müzesi (Aynur Sarıca arşivi)

b-İnsan Figürü Şeklinde Kapı Tokmakları: Başındaki asma dalından çelenk ve başının iki yanından sarkan üzümlere bakacak olursak şarap ve şenlik tanrısı Dionysos'u andırmaktadır. Dionysos, heykel sanatında yüz çizgileri kadınsı izler taşıyan, (<https://tr.sputniknews.com/avrupa/201905291039190899-sarap-dans-ve-dogurganlik-tanrиси-dionysus-2000-yil-sonra-bulundu-basi-mukemmel-durumda/> 12.09.2019) sakalsız genç bir erkek olarak canlandırılır. (Cömert, 2008, s.74) Kırklareli'nden getirilmiş 2 adet insan figürlü tokmak; Edirne Arkeoloji Etnografya ve Müzesinde bulunmaktadır. Döküm tekniğinde yapılmış olup malzemesi demirdendir.

Fotoğraf 2: İnsan şeklinde tokmak. Edirne Arkeoloji ve Etnografya Müzesi (Aynur Sarıca arşivi)

c- Düşey Bir Çubuk Şeklinde Olan Düz Kapı Tokmakları: Çubuk şeklindeki tokmaklar kare, daire veya dikdörtgen kesitli, üstleri ise düz, burgulu ya da yarı burgulu ve yarı düzdür. Vurma kısmı olan alt bölüm daire ve altıgen kesitli, düz ya da yivlidir. (Göktaş Kaya, 2010, s.348)

Kırklareli’nde bu grupta 1 adet tokmak bulunmuştur. Düşey çubuk dikdörtgen kesitli olup, üzeri düzdür. Alt bölümü yani vurma kısmı daire şeklindedir.

Fotoğraf 3: Düşey Bir Çubuk Şeklinde Olan Düz Kapı Tokmakları. Mezarlık Sok. No:1A (Çal Halit ve Çal Özlem)

d- Bitki Şeklinde Olan Kapı Tokmakları: Döküm tekniğinde yapılmışlardır. Ayna ve gövde kısımları değişik dal, yaprak ve çiçek biçiminde yapılmıştır. Türkiye’de değişik şekillerde örnekleri vardır. (Çal, 1999, s. 280)

Kırklareli’nde bir adet bitki şekilli tokmak günümüze kadar gelmiştir. Dört yapraklı çiçek ve yapraklardan oluşmaktadır.

Aynur Sarıca
Kırklareli Yöresinde Kullanılan Kapı Tokmakları

Fotoğraf 4: Bitki şeklinde tokmak. Kıyıköy, Cumhuriyet Cad.No:25 (Çal, Halit ve Çal, Özlem)

e- Düşey Bir Çubuk Şeklinde Olup, Orta Kısımında Dışa Doğru Bir Kıvrım Yapan Kapı Tokmakları: Bu gruba giren düşey çubuklar daire, kare ve dikdörtgen kesitli olup, üstleri burguludur. Vurulan kısım olan alt bölüm kare ve daire kesitlidir. (Göktaş Kaya, 2010, s. 349)

Fotoğraf: 5 Düşey Bir Çubuk Şeklinde Olup, Orta Kısımında Dışa Doğru Bir Kıvrım Yapan Kapı Tokmakları Doğu Mah. Balkan Cad. No: 102 (Aynur Sarıca arşivi)

Kırklareli’nde kullanılan bu gruba giren kapı tokmağının; düşey çubukları dikdörtgen kesitli olup, düz ve burguludur. Orta kısmında bir kıvrım vardır. Vurulan kısım olan alt bölümü; 2 tokmakta kare, 1 tokmakta ise yuvarlak biçimindedir.

f- Oval Şeklinde Olan Kapı Tokmakları: Bu gruba giren düz yatay oval şekilli kapı tokmakları, ağız kısmı yukarı doğru olacak biçimde C şeklindedir. Bunların uçlarında volütleri yoktur. Altta parmak izi şekillerinin yerine gövde biraz daha genişlemiştir. Volütlü, yatay oval şekilli kapı tokmakları kadar yaygın değildir. (Çal, 1999, s. 280-281)

Fotoğraf 6: Oval Şeklinde Olan Kapı Tokmakları Doğu Mah. İstiklal Sok. No:26 (Aynur Sarıca arşivi)

Kırklareli’nde bu gruba giren 1 adet kapı tokmağı bulunmuştur. Döküm tekniğinde yapılmış olup, boyalı olduğu için malzemesi anlaşılamamaktadır.

g- Düşey Bir Çubuk Şeklinde Olup, Orta Kısmında Dışa Doğru İki Kıvrım Yapan Kapı Tokmakları: Bu gruba giren kapı tokmaklarında düşey çubuklar daire, kare ve dikdörtgen kesitli, üst tarafları burguludur. Tokmağın orta tarafında iki adet dışa doğru kıvrımı vardır. Alt bölüm olan, vurma kısmı ise daire ve kare biçimindedir.

Kırklareli’nde bu gruba giren 2 adet tokmak bulunmuştur. Üstleri burguludur. Alt bölüm olan vurma kısmı her iki tokmakta da kare şeklindedir. Dövme tekniğinde yapılmışlardır. 1 adedinin malzemesi demirdir. Diğeri boyalı olduğu için malzemesi tespit edilememiştir. Fakat tespit edilen tüm bu tür tokmaklar dövme ve demirden yapıldığı için bu tokmağında malzemesinin demirden olduğu düşünülmektedir.

Fotoğraf 7: Düşey Bir Çubuk Şeklinde Olup, Orta Kısımında Dışa Doğru İki Kıvrım Yapan Kapı Tokmakları Yayla Mah. Durmuşbey Sok. No:14 (Aynur Sarıca arşivi)

Sonuç

Yapılan saha, müze ve literatür araştırmalarında, Kırklareli yöresinde kullanılan ve yedi grupta toplanan kapı tokmaklarının; günümüze kadar gelebilenlerinin sayısı son derece azdır. Restore edilerek günümüze kadar gelmiş geleneksel evlerin hiç birinde tokmak bulunmamaktadır. Restore edilmeyi bekleyen evlerde de; çoğunlukla kapı tokmağı yoktur. Yapılan araştırmalarda Edirne Arkeoloji ve Etnografya Müzesinde; Kırklareli yöresine ait 2 adet insan şeklinde tokmak ve 4 adet el şeklinde tokmak, Kırklareli Müzesinde; 1 adet ve literatür taramalarında 1 adet olmak üzere, toplam 6 adet el şeklinde tokmak bulunmuştur. Literatür ve saha taramalarında da; 3 adet, düşey bir çubuk şeklinde olup, orta kısmında dışa doğru bir kıvrım yapan tokmak, 1 adet bitki şekilli tokmak, 1 adet düşey bir çubuk şeklinde olan düz tokmak, 1 adet oval şekilde tokmak, 2 adet düşey bir çubuk şeklinde olup, orta kısmında dışa doğru iki kıvrım yapan tokmak olmak üzere toplam 16 adet kapı tokmağı bulunmuştur.

Kırklareli yöresinde bulunan kapı tokmaklarının malzemesi demir ve bakır olup, dövme demir ve döküm tekniği ile yapılmıştır. Tokmakların üzerinde yapım tarihi ve usta ismi bulunmamıştır. Dolayısıyla ne zaman yapıldıkları bilinmemektedir. Bazı tokmakların alt tarafında rakam, bir adedinde Mührü Süleyman denilen yıldız motifi bulunmaktadır.

Zamanımıza ulaşmış geleneksel evlerin sayısına göre; günümüze kadar gelebilmiş tokmak sayısı çok azdır. Kapı tokmakları kültürel bazı özellikleri taşıyor, bunun için korunmaları gerekmektedir.

Kırklareli yöresinde kullanılan kapı tokmakları:

- **El Şeklinde Kapı Tokmak**
1- Edirne Arkeoloji ve Etnografya Müzesi (4 adet)

- 2- Yayla Mah. Küçükayla çıkmazı 1b
3- Kırklareli Müzesi (1 adet)
- **İnsan Figürü Şeklinde Tokmak**
4- Edirne Arkeoloji ve Etnografya Müzesi (2 adet)
 - **Düsey Bir Çubuk Şeklinde Olan Düz Kapı Tokmakları**
5- Kırklareli Lale Sokak 11
 - **Bitki Şeklinde Olan Kapı Tokmakları**
6- Kırklareli Kıyıköy, Cumhuriyet Cad. No:25
 - **Düsey Bir Çubuk Şeklinde Olup, Orta Kısımında Dışa Doğru Bir Kıvrım Yapan Kapı Tokmakları**
7- Doğu Mah. Balkan Cad. No: 102
8- Demirtaş Mah. Mezarlık Sok. No:6
9- Mezarlık Sok. No:1A
 - **Oval Şeklinde Olan Kapı Tokmakları**
10- Doğu Mah. İstiklal Sok. No:26
 - **Düsey Bir Çubuk Şeklinde Olup, Orta Kısımında Dışa Doğru İki Kıvrım Yapan Kapı Tokmakları**
11- Akalar Mah. Namazgah Cad. No: 56
12- Yayla Mah. Durmuşbey Sok. No:14

Kaynakça

- Akkurt, Ş.A. (1999). “Kültürümüzde Kapı ve Kapı Tokmakları”, *Somuncu Baba Dergisi*, Sayı: XXII, Malatya, s.8-11.
- Birdevim, A.(2008) “Anadolu’nun Efsanevi Kapı Tokmakları”, *El Sanatları*, Sayı:6, s.76-81.
- Cömert, B. (2008). *Mitoloji ve İkonografi*, Ankara: De Ki Basım Yayım Ltd.Şti.
- Çakıl, D. (2005). “Çağlar Boyu Konuk Habercisi: Kapı Tokmakları”, *60. Yaşında Sinan Genim’e Armağan Makaleler*, İstanbul, s.267-274.
- Çal, H. (1999). “Osmanlı Kapı Halkaları ve Kapı Tokmakları”, *Osmanlı, Yeni Türkiye Yayınları*, Cilt: 11, Ankara, s.275-284.
- Çal, H.- Çal, Ö. (2008). *Trakya Bölgesi Kapı Tokmakları ve Çekekleri*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Göktaş Kaya, L. (2010). “Geleneksel Kapı Halka ve Tokmakları: Safranbolu”, *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 6, Sayı 12, s. 341-369.
- Karahan O.- Dökmeci V. (2010). “Kapı Tokmakları”, *Mimar İstanbul Dergisi*, Yıl:10, Sayı:35, s.22-26.
- Özgen, M. (2018). “Geleneksel Tokat Evlerinde Kapı Tokmakları”, *Motif Akademi Halk Bilimleri Dergisi*, Cilt:11, Sayı:21, s.87-104.
- Sarıca, A., (2019). “Payitaht Edirne’de Geleneksel Kapı Halkaları ve Tokmakları”, *Route Educational and Social Science Journal* Volume 6(7), August 2019, s. 1036-1053.

Aynur Sarıca
Kırklareli Yöresinde Kullanılan Kapı Tokmakları

Taner P. (1979). “Kapı Tokmakları”, *Türkiyemiz*, Yıl:9, Sayı:27, Şubat, s.7-10.
Yalçın, S. (?) “Tak! Tak! Tak! Kim O?”, *Tasarım*, İstanbul, s.99-101.

İnternet Kaynakları

<http://yitikmiras.com/ejderha-figurlu-kapi-tokmaği/> 05.02.2019

<http://ismek.ist/blog/icerik.aspx?p=789> 19.12.2018

<https://kirklereli.ktb.gov.tr/TR-64282/tarihce.html> 08.08.2019

<https://tr.sputniknews.com/avrupa/201905291039190899-sarap-dans-ve-dogurganlik-tanrиси-dionysus-2000-yil-sonra-bulundu-basi-mukemmel-durumda/> 12.09.2019.